

Päijät-Hämeen hyvinvointialue

Sosiaalihuoltolain mukaisen lapsiperheen
kotipalvelun myöntämisperusteet 1.1.2026
alkaen

Päijät-Hämeen
hyvinvointialue

Sisällysluettelo

1	Johdanto.....	3
2	Palvelun kuvaus	3
3	Myöntämisperusteet	4
4	Palvelun järjestäminen ja palvelun tarpeen arviointi.....	5
5	Palvelun maksullisuus	6

1 Johdanto

Lapsiperheen kotipalvelu on sosiaalihuoltolain (1301/2014, 26.8.2022/790 18 a §) mukaista sosiaalipalvelua, jonka mukaan sillä tarkoitetaan asumiseen hoitoon ja huolenpitoon, toimintakyvyn ylläpitoon, lastenhoitoon ja kasvatukseen sekä muihin jokapäiväiseen elämään kuuluvien tehtävien ja toimintojen suorittamista tai niissä avustamista. Lastenhoito voi olla esimerkiksi vauvan hoitoa tai leikki-ikäisen kanssa ulkoilua. Lastenhoidon lisäksi kotipalvelu voi olla konkreettista auttamista kotitöissä kuten ruoanlaittoa, pyykinpesua tai siivousta. Painopisteenä on perheen oman toimintakyvyn ylläpitäminen ja voimavarojen vahvistaminen.

Lapsiperheen kotipalvelu on lapsiperheiden kotiin annettavaa palvelua, joka on tavoitteellista, suunnitelmallista ja määräaikaista yhdessä perheen ja yhteistyötahojen kanssa tehtävää vanhemmuuden ja arjessa selviytymisen tukemista. Tämä tapahtuu auttamalla perhettä konkreettisesti ja opastamalla perhettä lasten- ja kodinhoidossa sekä vahvistamalla arjenhallintaa.

Kotipalvelu tekee yhteistyötä muiden sosiaalipalvelujen kanssa ja sitä voidaan perheen tarpeiden mukaan tarjota rinnakkain esimerkiksi varhaisen tuen perheohjauksen tai muun sosiaalipalvelun kanssa. Yhteistyötä tehdään myös lastensuojelun ja vammaispalveluiden kanssa, jotka ovat tärkeitä yhdyspintoja, sillä kotipalvelu on tärkeä tukimuoto myös niiden asiakkuudessa oleville perheille. Muita yhteistyötahoja ovat lasten ja aikuisten terveydenhuollon palvelut kuten neuvola ja lasten ja nuorten kuntoutus. Ammattilaisten tiiviillä yhteistyöllä yhdessä perheen kanssa rakennetaan perheelle tuen ja avun kokonaisuus, joka vastaa oikea-aikaisesti ja tarkoituksenmukaisesti perheen tarpeisiin.

Lainsäädäntö ja hyvinvointialueen aluehallituksen vahvistamat myöntämiskriteerit ohjaavat kotipalvelua myöntäviä viranhaltijoita päätöksenteossa. Lisäksi päätös perustuu aina arviointiin sekä perheen yksilölliseen palveluntarpeeseen. Myöntämiskriteereiden tavoitteena on vahvistaa yhdenvertaisuutta kotipalvelun myöntämisessä.

2 Palvelun kuvaus

Lapsiperheen kotipalvelu on perheen arjen tukemista. Keskeisiä työtehtäviä ovat lasten hoidossa ja kasvatuksessa auttaminen, kodinhoidolliset työt yhdessä perheen vanhempien kanssa tehden sekä perheelle annettava ohjaus ja neuvonta. Kotipalvelun tarkoituksena on auttaa perhettä selviytymään itsenäisesti ja vahvistaa heidän voimavarojaan, vanhemmuuttaan ja turvata lapsen elinolosuhteita. Kotipalvelu on aina tavoitteellista ja määräaikaista palvelua ja sen tarvetta arvioidaan säännöllisesti yhdessä perheen kanssa. Tavoitteelliseen työskentelyyn kuuluu, että perhe on valmis tekemään tarvittavia muutoksia arjessaan, jotta heidän arkensa helpottuisi ja kotipalvelun tarve vähenisi ja lakkaisi. Kotipalvelun aikana voidaan arvioida pidempiaikaisten palveluiden tarvetta. Lisäksi voi tulla tarve ohjata perhe muiden palveluiden piiriin. Joskus perheellä on välttämätön pidempikestoinen kotipalvelun tuen tarve. Kotipalvelu voi olla myös pidempiaikaista palvelua, mutta kyseessä on silloinkin määräaikainen, vähintään kahden kuukauden välein arvioitava palvelu. Perheen omat lähiverkostot kartoitetaan mahdollisimman hyvin.

Lapsiperheen säännöllinen kotipalvelu alkaa perheen ja heille nimetyn työntekijän tapaamisella, jossa kartoitetaan avun tarve ja tehdään tavoitteellinen palvelusuunnitelma. Suunnitelmaa voi olla tekemässä myös muita perheen kanssa toimivia tahoja.

Mikäli perhe joutuu odottamaan säännöllisen kotipalvelun alkamista ja asiakkaan palveluntarve on kiireellinen, tarjotaan perheelle heidän niin halutessaan mahdollisuuksien mukaan tilapäiskäyntejä. Tilapäiskäyntejä tekevät kaikki lapsiperheen kotipalvelun työntekijät, joten perheessä voi tällöin työskennellä useita henkilöitä.

Lapsiperheen kotipalvelua toteutetaan pääsääntöisesti asiakkaan kotona tai sen lähiympäristössä. Kun palvelu toteutuu muualla kuin perheen kotona tai työntekijä esimerkiksi ulkoilee lapsen/ lasten kanssa, turvallisuus huomioidaan aina tarkasti. Kotipalvelun työntekijällä on käytössään asiakkaan osoittamat työvälineet ja tarvikkeet.

3 Myöntämisperusteet

Sosiaalihuoltolain mukaan kotipalvelua annetaan sairauden, synnytyksen, vamman tai muun vastaavanlaisen toimintakykyä alentavan syyn, kuten uupumuksen tai erityisen perhe- tai elämäntilanteen perusteella. Erityisellä perhetilanteella tarkoitetaan esimerkiksi vanhempien erotilannetta tai perheenjäsenen menehtymistä. Erityinen perhetilanne voi olla myös perheessä, jossa on monikkolapsia tai vammaisen lapsi.

Lapselle tulee turvata hyvä hoito ja kasvatusta sekä ikään ja kehitystasoon nähden tarpeellinen valvonta ja huolenpito. Lähtökohtana on lapsen vanhempien tai muiden huoltajien velvollisuus turvata lapsen tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi. Mikäli lapsen vanhemmat eivät kykene turvaamaan lapsen hoitoa ja huolenpitoa tai he tarvitsevat siihen apua johtuen laissa mainituista syistä, on perheellä oikeus saada avuksi kotipalvelua. Lapsiperheelle on järjestettävä välttämätön kotipalvelu, jos lapsen hyvinvoinnin turvaaminen ei ole mahdollista laissa mainittujen syiden vuoksi.

Palvelun tarkoituksena on vahvistaa tuen saantia lasten ja lapsiperheiden pulmiin sekä ongelmiin varhaisessa vaiheessa. Tarpeen mukaisen ja riittävän tuen antamisella voidaan ehkäistä ongelmien pahenemista ja kasautumista ja siten vähintään muiden erityispalveluiden tai lapsen ja perhekohtaiseen lastensuojelun tarvetta. Kotipalvelu järjestetään yleisenä perhepalveluna. Myös muiden palveluiden asiakkuudessa olevilla perheellä on oikeus kotipalvelun saamiseen.

Sosiaalihuoltolain 18 a § mukaisen velvoitteen lisäksi sosiaalihuoltolain 13 § määrittää kotipalvelun järjestämistä. Kotipalvelua on lisäksi järjestettävä tarvittaessa siinä laajuudessa ja niinä vuorokauden aikoina, joina sitä tarvitaan, silloin kun on kyse lapsen terveyden tai kehityksen turvaamisesta. Päijät-Hämeen hyvinvointialueella kotipalvelua myönnetään lähtökohtaisesti arkisin. Mikäli perheellä on tarvetta kotipalvelun työskentelylle viikonloppuna, arvioidaan ensin arkena annettava palvelun määrää ja kestoja. Mikäli arkisin annettava kotipalvelun työskentely ei ole perheen tilanteessa riittävää, arvioidaan välttämättömän palvelun tarve viikonloppu osalta. Viikonloppuihin annettavan kotipalvelun tarpeen arvioi kotipalvelua

myöntävä viranhaltija tai perheen sosiaalityöntekijä. Tarvittaessa tehdään kotikäynti palvelun arvioinnin tueksi.

Kotipalvelua ei myönnetä äkillisesti sairastuneen lapsen hoitoon, jos vanhemmalla on lakisääteinen oikeus jäädä hoitamaan lastaan. Palvelua ei myönnetä kotona tehtävän etätöiden, opiskelun ja harrastusten vuoksi eikä mahdollistamaan vanhempien omaa tai yhteistä aikaa. Ensisijaisia ovat sosiaali- tai terveyspalveluihin liittyvät hoitokäynnit, joiden hoitaminen ei ilman kotipalvelua olisi mahdollista.

Kotipalvelu ei korvaa varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatus on ensisijainen apu perheen jaksamiseen ja lastenhoidon haasteisiin kotipalveluun nähden, pelkän lasten hoitotarpeen pitkittyessä. Kotipalvelun työntekijät ovat velvoitettuja käymään keskustelua varhaiskasvatuksesta vanhempien kanssa. Kotipalvelua ei myönnetä pienten koululaisten loma-, aamu-, tai iltapäivähoidon tarpeeseen. Kotipalvelua ei myöskään myönnetä kesällä korvaamaan varhaiskasvatusta esim. loma-aikoina.

4 Palvelun järjestäminen ja palvelun tarpeen arviointi

Päijät-Hämeen hyvinvointialueella lapsiperheen kotipalvelua järjestetään hyvinvointialueen omana palveluntuotantona sekä palvelusetelillä.

Asiakkaalla on oikeus valita lapsiperheen kotipalvelu joko hyvinvointialueen omana palveluna tai palvelusetelillä tuotettuna. Järjestämistavasta riippumatta kotipalvelua voi hakea sähköisesti Päijät-Hämeen hyvinvointialueen verkkosivujen www.paijatha.fi kautta. Lapsiperheen kotipalvelu löytyy Lasten, nuorten ja perheiden palvelut – Lapsiperheiden arjen tuen palvelut -polun kautta. Sivustolta löytyy omat hakulomakkeet vahvasti tunnistautuen sekä tunnistautumatta tehtäville hakemuksille. Kotipalvelua voi hakea myös soittamalla arjen tuen palvelupuhelimeen maanantaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin klo 11–12 numeroon 0447801163. Kotipalvelua voi hakea perheen puolesta myös toinen henkilö tai ammattilainen, mikäli hän on sopinut asiasta perheen kanssa.

Alustavan arvion lapsiperheen kotipalvelun tarpeesta tekee lapsiperheen kotipalvelusta päättävä viranhaltija. Mikäli työskentely toteutuu hyvinvointialueen omana toimintana, tekee lapsiperheen kotipalvelun lähihoitaja perheen luo palvelun kartoituskäynnin työskentelyn alkaessa, jossa perheen tilanne ja palveluntarve käydään läpi. Mikäli palvelu alkaa, tehdään käynnillä yhteinen palvelusuunnitelma. Palvelusuunnitelmaan kirjataan työskentelyn tavoite, palvelun kesto, käyntimäärät viikkoa kohden sekä tuntimäärä /käynti.

Mikäli palvelu toteutuu palvelusetelillä, sopivat asiakas ja palvelusta päättävä viranhaltija palvelun toteutumisesta kotikäynnillä tai puhelimesta. Tällöin määritellään palvelun kesto, toteutumisaika sekä tuntimäärä. Tämän jälkeen asiakas valitsee itse haluamansa palvelusetelituottajan olemalla heihin yhteydessä. Palvelusetelituottajat löytyvät osoitteesta www.parastapalvelua.fi. Palvelun päättyessä ja palvelun tarpeen jatkuessa asiakas on yhteydessä kotipalvelusta päättäneeseen viranhaltijaan, jolloin palvelun tarve ja mahdollinen kotipalvelun jatko arvioidaan yhdessä.

Tarvittaessa yhteistyötä tehdään muiden perheen kanssa toimivien ammattilaisten kanssa. Kun perheen palveluntarvetta arvioidaan, määritellään, mihin tarkoitukseen ja kuinka paljon kotipalvelua myönnetään sekä millä tavalla kotipalvelu järjestetään. Kotipalvelusta syntyy sosiaalihuollon asiakkuus.

Sosiaalihuoltolain mukaisessa kotipalvelussa kotipalvelun työntekijät ovat velvollisia arvioimaan asiakkaan ja perheen tilannetta ammatillisesti sekä käymään keskustelua asiakkaan kanssa palvelun sisällöstä ja tavoitteista sekä kestosta. Työntekijöiden on otettava puheeksi asiakkaan kanssa mahdolliset työskentelyn aikana heränneet huolet sekä lisääntyneet vai vähentyneet tuen tarpeet.

Perheellä on oikeus saada sosiaalihuoltolain 36§ mukainen laajempi palvelutarpeen arviointi, jos osoittautuu, ettei kotipalvelun avulla pystytä vastaamaan perheen tuen tarpeisiin.

5 Palvelun maksullisuus

Päijät-Hämeen hyvinvointialueella lapsiperheen kotipalvelu on asiakkaalle maksutonta. Mikäli palvelu tuotetaan palvelusetelillä, myös palvelusetelillä tuotettava palvelu on maksutonta. Tällöin asiakkaalle kuitenkin voi muodostua maksua matkakorvauksista, jotka määrittelee palveluntuottaja. Palveluntuottaja voi periä matkakorvauksia ennalta määritetyn lähtöpisteen ja asiakkaan kodin väliltä.